

Nr 65.

Ankom till riksdagens kansli den 6 november 1943 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 4 § lagen den 20 juni 1918 (nr 460) angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar, m. m.

Genom en den 15 oktober 1943 dagtecknad proposition, nr 362, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet hållna protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

1) **L a g**

om ändrad lydelse av 4 § lagen den 20 juni 1918 (nr 460) angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar.

Härigenom förordnas, att 4 § lagen den 20 juni 1918 angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

4 §.

Befarar någon — — — 5 § avses.

Den, som — — — därvid föreskrivas.

Erfordras enligt — — — vederbörande utlämnas.

Könssjuk, för vilken sjukhusvård finnes erforderlig, så ock den, vilken av läkare förklarats böra intagas å sjukhus för undersökning, huruvida han lider av könssjukdom, äga att utan avgift åtnjuta vård och underhåll å allmänt sjukhus i enlighet med vad därom finnes särskilt stadgat.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1944.

---

2) **L a g**

angående ändrad lydelse av 19 § 2 mom. och 20 § lagen den 20 december 1940 (nr 1044) om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus.

Härigenom förordnas, att 19 § 2 mom. och 20 § lagen den 20 december 1940 om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

19 §.

2. Jämte vad i 1 mom. stadgats skall beträffande intagning å sjukstugor och tuberkulossjukstugor gälla, att å sådant sjukhus ej utan särskilda skäl må intagas annan vårdbehövande än sådan, som med hänsyn till sjukstugans utrustning och sjukstuguläkarens utbildning lämpligen kan där behandlas. Person, som lider av könssjukdom i smittsamt skede eller som av läkare förklarats bära intagas å sjukhus för undersökning, huruvida han är angripen av sådan sjukdom, må intagas å sjukstuga eller tuberkulossjukstuga endast om det kan ske utan olägenhet.

20 §.

Den, som — — — därom stadgat.

Sättes legosängsavgiften — — — omförmälda lagarna.

Personer, som vårdas för könssjukdom i smittsamt skede eller äro föremål för undersökning, huruvida de lida av sådan sjukdom, skola oavsett bestämmelserna i denna paragraf njuta underhåll och övriga sjukhusförmåner kostnadsfritt, såvida de äro intagna å allmän sal eller å särskilt rum, avsett för sjuka å sådan sal.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1944.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för förslagen, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

Förslagen hava föranletts av en av medicinalstyrelsen den 12 april 1943 till Kungl. Maj:t avlåten framställning i ämnet.

Över denna framställning hava, efter remiss, yttranden avgivits av statskontoret, överståthållarämbetet efter hörande av hälsovårdsnämnden och förste stadsläkaren i Stockholm, länsstyrelsen i Östergötlands län efter hörande av hälsovårdsnämnden och förste stadsläkaren i Norrköping, länsstyrelsen i Malmöhus län efter hörande av hälsovårdsnämnderna och förste stadsläkarna i Malmö och Hälsingborg, länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län efter hörande av hälsovårdsnämnden och förste stadsläkaren i Göteborg, svenska landstingsförbundet och svenska stadsförbundet.

Föredragande departementschefen, statsrådet Möller, har vid remiss till lagrådet av förslaget till lag om ändrad lydelse av 4 § könssjuklagen anfört:

»Det är för främjande och underlättande av vården av könssjuka av väsentlig betydelse, att erforderlig sjukvård kostnadsfritt står till de könssjukas förfogande. Skulle för rätt till kostnadsfri sjukvård fordras bevis på mindre god ekonomisk ställning, kunde nämligen befaras, att många könssjuk skulle underlåta att förskaffa sig erforderlig vård.

Principen om kostnadsfri sjukvård för könssjuka är för vårt lands del fastslagen i 4 § lagen angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar. Avgiftsfriheten gäller såväl den ambulatoriska vården som sjukhusvården.

Av samma skäl som kostnadsfri sjukvård bör beredas dem, som konstateras lida av könssjukdom, böra även de personer, vilka befara sig vara angripna av könssjukdom, komma i åtnjutande av denna förmån, oavsett hurvida företagen läkarundersökning sedermera utvisar, att de lida av könssjukdom eller ej. Denna ståndpunkt intages ock av könssjuklagen, såvitt avser undersökning hos sådan läkare, som enligt 5 § lagen handhar vården av könssjuka.

Emellertid är det stundom icke möjligt att vid dylik läkarundersökning konstatera, huruvida könssjukdom föreligger eller ej. I sådana fall måste den undersökte intagas å sjukhus, och visshet rörande frågan om förekomsten av könssjukdom vinnes först efter någon tids sjukhusvistelse. Då avgiftsfriheten såvitt avser sjukhusvård enligt ordalagen i 4 § fjärde stycket könssjuklagen endast avser könssjuka personer, är sjukhuset icke lagligen skyldigt att meddela avgiftsfri vård i andra fall än då den å sjukhuset företagna undersökningen utvisar, att den undersökte är angripen av könssjukdom. Det förekommer, att sjukhus, med utnyttjande av den formella rätt därtill, som könssjuklagen sålunda lämnar, vid intagning av sådana undersökningsfall, varom här är fråga, städse debiterar vårdavgift men restituerar denna, därest förekomsten av könssjukdom sedermera konstateras vid undersökningen. Den som intages å sjukhuset därför att den undersökande läkaren misstänker, att han lider av könssjukdom men som vid sjukhusundersökningen befinnes vara fri från sådan sjukdom, kommer alltså ej i åtnjutande av den förmånliga ställning i avgiftshänseende, som tillkommer könssjuka patienter.

Av medicinalstyrelsen har nu framställning gjorts om sådan utsträckning av avgiftsfriheten, att den komme att omfatta jämväl fall av sistnämnda slag. I de föreliggande yttrandena över framställningen har allmänt anförts, att en ändring av könssjuklagen i föreslagen riktning skulle stå i överensstämmelse med lagens anda och syftemål. Någon erinran mot förslaget har sålunda icke framförts.

Den ståndpunkt könssjuklagen intager i nu berörda spörsmål utgör enligt min mening en uppenbar inkonsekvens. Anledningen till att densamma ej tidigare uppmärksamrats kan antagas vara den att sjukhusen i allmänhet underlåtit utkräva avgifter även för det fall att undersökning rörande förekomsten av könssjukdom utvisat, att sådan ej förefunnos. Såsom av den i det

föregående lämnade redogörelsen framgår förfares emellertid numera icke på angivna sätt vid de undersökningar, som äga rum vid Stockholms stads sjukhus. Då det fördenskill är av intresse att snarast få till stånd en utvidgning av avgiftsfriheten i enlighet med vad medicinalstyrelsen förordnat, vill jag föreslå, att därför erforderliga åtgärder vidtagas. För ändamålet kräves, att ändringar vidtagas i könssjuklagen, sjukhuslagen och sjukhusstadgan.

Såvitt avser könssjuklagen synes den föreslagna ändringen böra genomföras på så sätt att förmånen enligt 4 § fjärde stycket att avgiftsfritt erhålla vård och underhåll å allmänt sjukhus kommer att gälla — förutom könssjuk, för vilken sjukhusvård finnes erforderlig — jämväl den, vilken av läkare förklarats böra intagas å sjukhus för undersökning, huruvida han lider av könssjukdom. Det torde ligga i sakens natur, att i sistnämnda fall avgiftsfriheten icke består efter det undersökningen avslutats, därest denna givit till resultat att den undersökte är fri från könssjukdom men för vård av annan åkomma bör kvarstanna å sjukhuset.

I 20 § tredje stycket sjukhuslagen regleras den avgiftsfria sjukhusvården för könssjuka närmare. I nämnda lagrum stadgas nu, att personer, som vårdas för könssjukdom i smittsamt skede, skola oavsett bestämmelserna i nämnda paragraf njuta underhåll och övriga sjukhusförmåner kostnadsfritt, såvida de äro intagna å allmän sal eller å särskilt rum, avsett för sjuka å sådan sal. Stadgandet bör erhålla den ändrade lydelsen, att detsamma kommer att avse personer, som vårdas för könssjukdom i smittsamt skede eller äro föremål för undersökning, huruvida de lida av sådan sjukdom.

Vidare bör föreskriften i 19 § 2 mom. sjukhuslagen att person, som lider av könssjukdom i smittsamt skede, må intagas å sjukstuga eller tuberkulosjukstuga endast om det kan ske utan olägenhet utvidgas att avse jämväl den, som av läkare förklarats böra intagas å sjukhus för undersökning, huruvida han lider av sådan sjukdom.

De föreslagna lagändringarna torde böra träda i kraft den 1 januari 1944.

I ett flertal remissyttranden har till diskussion upptagits spørsmålet vem som slutligen bör bära kostnaderna för den avgiftsfria sjukhusvård, varom här är fråga. För närvarande gäller härutinnan, att sjukhusets huvudman har att bära dessa kostnader, oavsett huruvida den å sjukhuset intagne är hemmahörande i länet eller ej. Det har nu framställts yrkande, att staten skulle övertaga kostnaderna för vården av utomlänspatienterna.

Det nu förordade förslaget ökar visserligen — åtminstone för Stockholms stads del — i någon om än ringa mån kostnaderna för sjukhusvården. Troligt är också att dessa ökade kostnader delvis belöpa sig på utomlänspatienter. Då den föreslagna ändringen i könssjuklagen endast kan anses innebära en ur konsekvenssynpunkt påkallad komplettering av ett ofullständigt lagstadgande, synes det mig dock icke nödvändigt att därmed kombinera den mera vittutseende frågan, huru nu ifrågavarande sjukhuskostnader må kunna avvägas mellan berörda parter på ett mera rättvist sätt än hittills. Det är därför ej min avsikt att nu framlägga något förslag till ändrade kostnadsbestämmelser i det hänseende, varom nu är fråga.»

Lagrådet, vars utlåtande inhämtats över förslaget till lag om ändrad lydelse av 4 § könssjuklagen, har lämnat förslaget utan erinran.

Vid granskning av de genom propositionen framlagda lagförslagen har utskottet icke funnit anledning till erinran mot desamma. Utskottet får därför hemställa, Utskottet.

att riksdagen måtte bifalla förevarande proposition.

Stockholm den 4 november 1943.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit

från första kammaren: herrar *Norman, Linder, Wistrand, Olof Carlsson, Mannerskantz, Roos, Holstenson* och *Nils Elowsson*;

från andra kammaren: fröken *Hesselgren*, herr *Olovson* i Västerås, fröken *Andersson*, herr *Hallagård*, fru *Nordgren* samt herrar *Hermansson, Holm* och *Lundgren*.
